

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

In beweging voor een gezonde leefomgeving

Hanneke Kruize

RIVM

Contact:
Hanneke.Kruize@rivm.nl

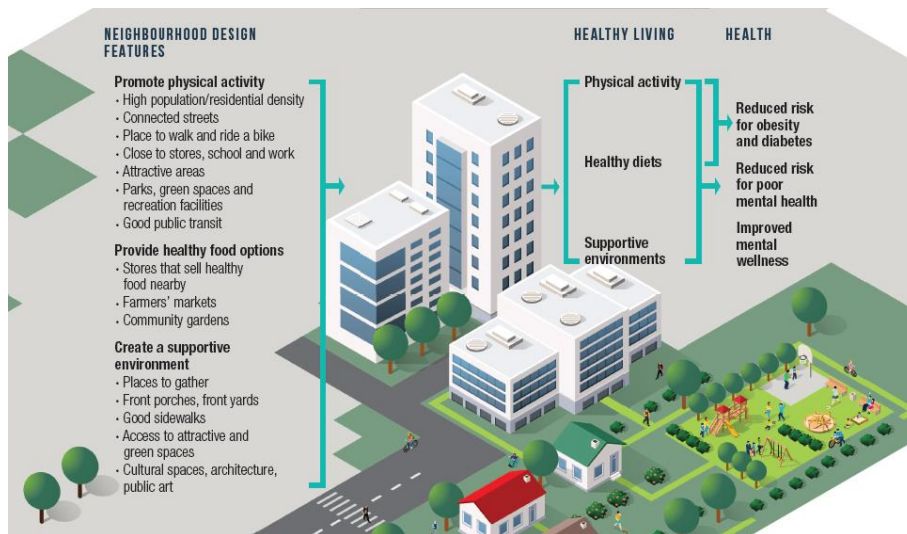
Inhoud

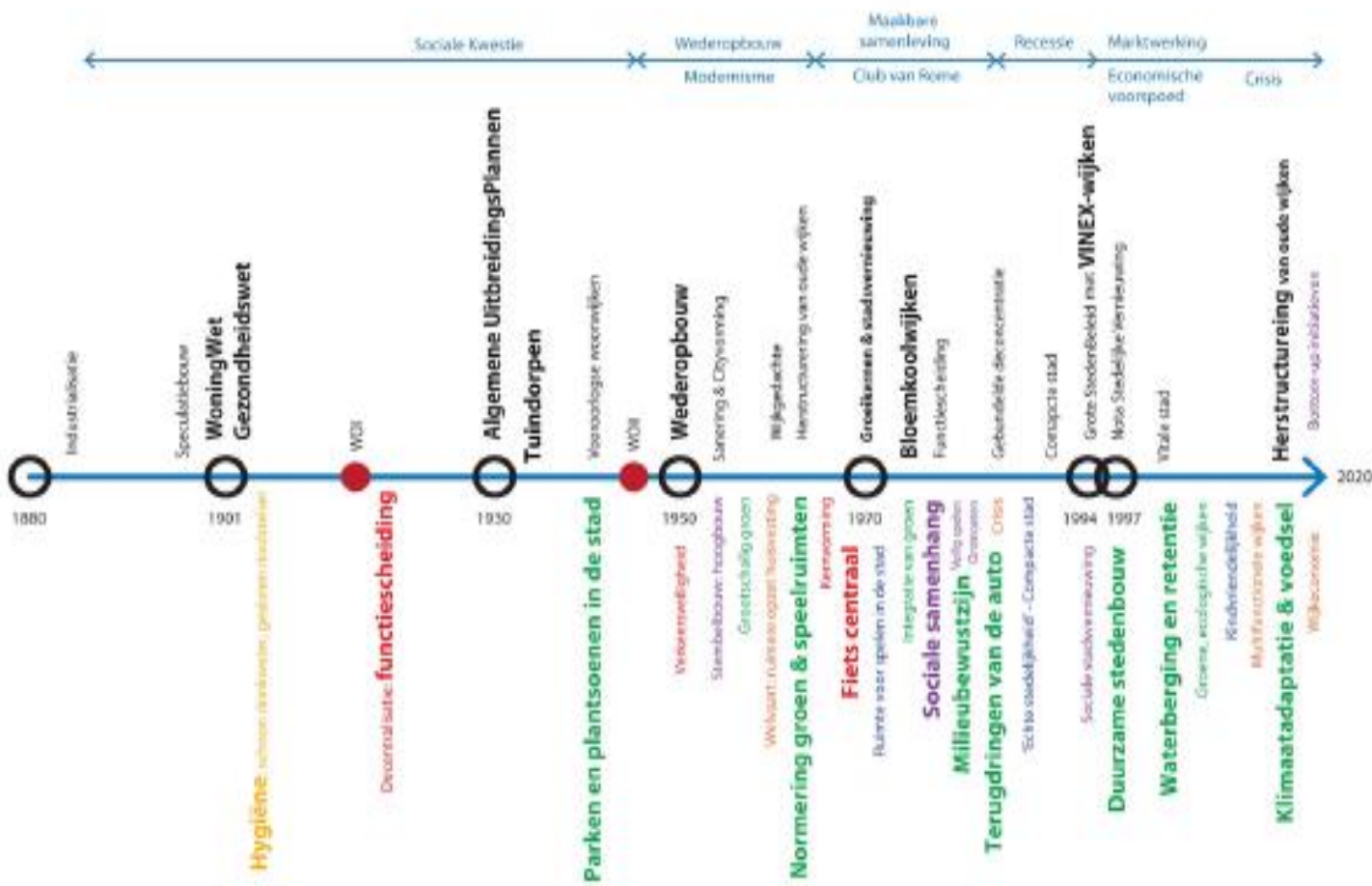
- Wat verstaan we onder een gezonde leefomgeving?
- Urgentie om te werken aan een gezonde leefomgeving
- Beweegvriendelijke leefomgeving
- Stimuleren van fietsen en lopen
- Kansen Omgevingswet voor gezondheid
- Inspiratiebronnen

Een gezonde leefomgeving is een leefomgeving:

- Waar de druk op gezondheid zo laag mogelijk is
- Die uitnodigt tot gezond gedrag
- Die prettig is om in te wonen

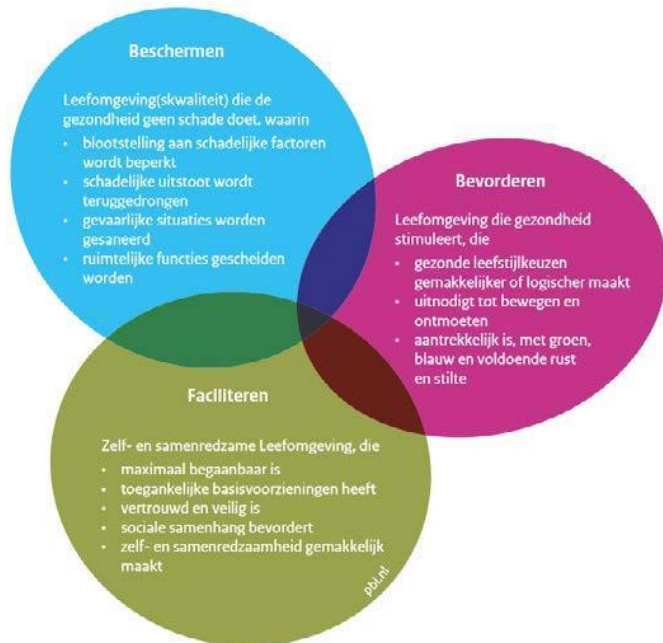

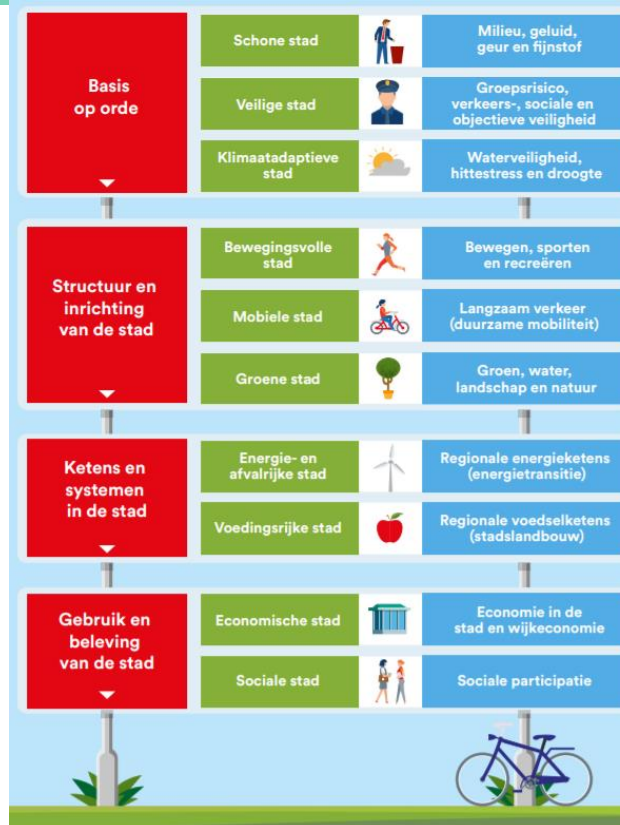
Figuur 1. Sociaal-historische analyse van gezondheidsrelevante maatschappelijke thema's en ruimtelijk ontwerp (Bron: Platform Gezond Ontwerp, 2013)

Gezonde leefomgeving

Bron: PBL, 2016

Bron: bewerkte versie Platform Gezond Ontwerp 2013
In NAW Magazine 57/2017;

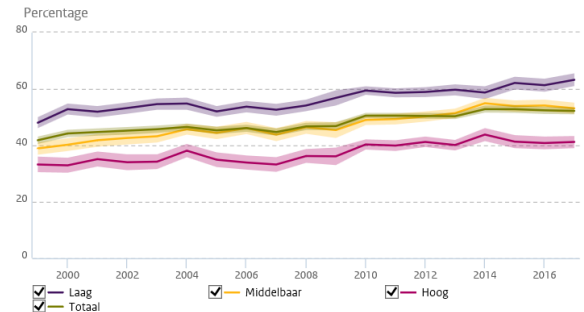

Waarom werken aan de gezonde leefomgeving?

- Aanhoudende gezondheidsverschillen
- Klimaatverandering
- Verstedelijking & verdichting
- Vergrijzing
- Eenzaamheid en depressie
- **Overgewicht**

Trend in overgewicht naar opleidingsniveau 1999-2017

25 jaar en ouder

Bron: CBS Gezondheidsenquête (tot en met 2013); daarna Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor CBS i.s.m. RIVM

>> gezonde leefomgeving als oplossing?

Overgewicht

- In 2019 50,1% van volwassenen overgewicht, en 13,2% van kinderen (4-17 jaar)
- Vaker bij laag opgeleide mensen
- Ernstig overgewicht veroorzaakt diabetes mellitus type 2 ('suikerziekte'), hart- en vaatziekten en verschillende soorten kanker
- Ook gerelateerd aan bijv. astma, chronische rugpijn, artrose, angststoornissen en depressies
- Maatschappelijke kosten (gezondheidszorg, arbeidsongeschiktheid en ziekteverzuim)
- Belangrijke oorzaken: ongezonde voeding en te weinig lichamelijke activiteit

Noodzaak beweegvriendelijke omgeving: mensen bewegen te weinig

Wat is een beweegvriendelijke leefomgeving?

- Een leefomgeving die mensen faciliteert, stimuleert en uitdaagt om te bewegen, te spelen en te sporten
- Draagt bij aan een gezonde leefstijl, betere school en werkprestaties, leefbaarheid, sociale cohesie, identiteit van een buurt, city-marketing en participatie
- Onderdeel van de gezonde leefomgeving

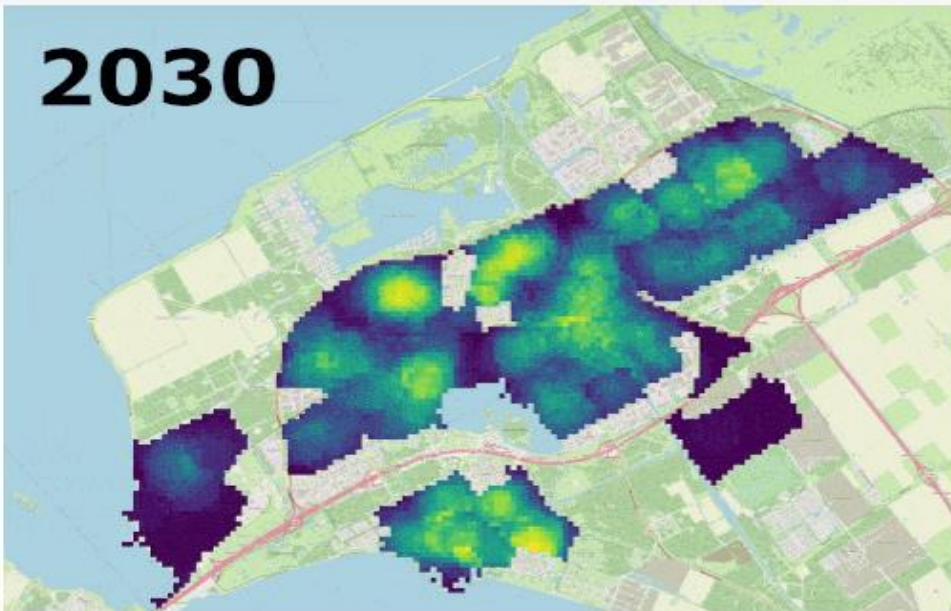
Bron: www.allesoversport.nl

- In potentie toegankelijk voor iedereen

Beweegvriendelijkheid in Nederland

2030

Wat zijn heatmaps?

Heatmaps geven op hoog schaalniveau een indicatie van de mogelijkheden om te sporten en te bewegen in de fysieke woonomgeving. De ontwikkelde methodiek analyseert de directe woonomgeving van elk woonadres en kijkt over buurt- en wijkgrenzen heen. De heatmaps geven daarmee inzicht in de dichtheid van de 'hardware'. De heatmaps

kunnen voor de volgende vijf deelindicatoren worden berekend: sportaccommodaties, sport- en speelplekken, sport-, speel- en beweegruimte, wandel- en fietspaden en nabijheid van voorzieningen.

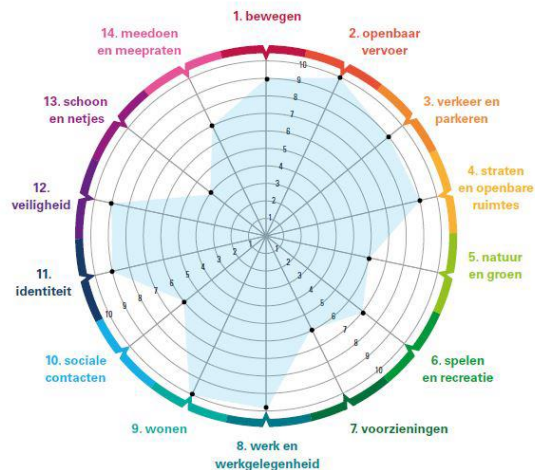

Scan op beweegvriendelijkheid

Leefplekmeter

www.gezondin.nu

DE LEEFPLEKMETER

BVO scan

(Kenniscentrum Sport, 2012)

*Hoe beweegvriendelijk
is uw buurt of wijk?*

Ontwerpprincipes beweegvriendelijke leefomgeving

Urhahn, 2017: 3 thema's, 10 ambities, 58 ontwerptools

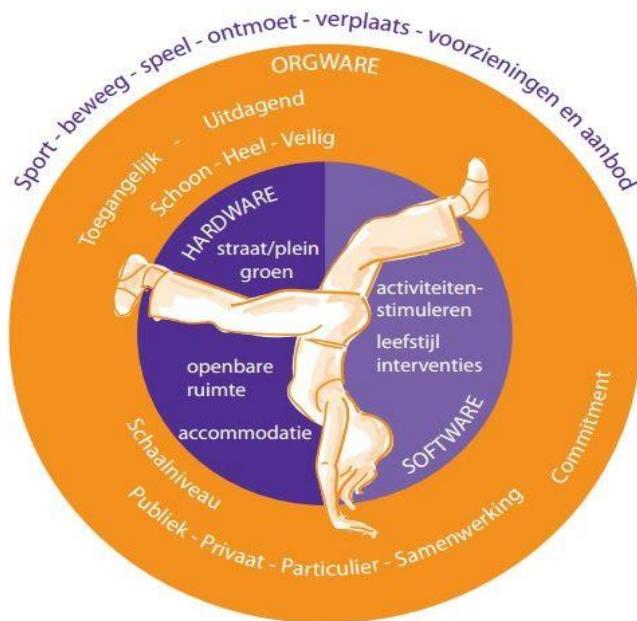
Cammelbeeck e.a., 2014

Handvatten beweegvriendelijke leefomgeving

BVO model: hardware, software, orgware

(NISB, 2012)

Brede baten van beweegvriendelijke omgeving

(RIVM, 2017)

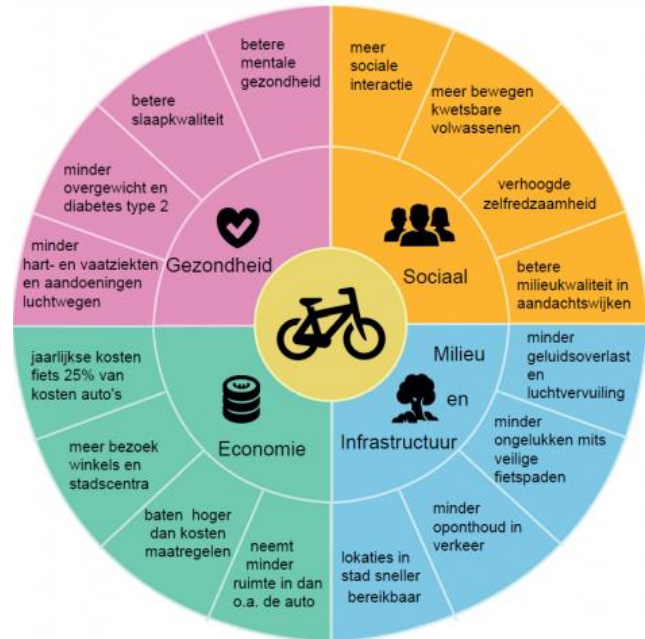
Thema		 Milieuvoordelen	 Gezondheidsvoordelen	 Economie
 	Gezonde mobiliteit	Minder Co2, NO2 en geluidsreductie Minder files	Minder obesitas, hartvaatziekten, depressie	Meer groene banen Afname autoafhankelijkheid in steden: betere bereikbaarheid, aantrekkelijk vestigingsklimaat (<i>Skinner et al, 2014</i>)
	Beweegvriendelijke stad voor alle leeftijdsgroepen			
	Groen in de stad	Groene steden: meer vegetatie en groengebieden	Minder sterfte door hitte Minder stress, depressie Minder obesitas Minder eenzaamheid Prettig woonklimaat	Aantrekkelijk vestigingsklimaat. Stijging huizenprijzen Nieuwe verdienmodellen, nieuwe/groene banen (<i>Claessens et al, 2012</i>)
	Sociale/zorgzame stad	Leefbaarheid buurten verbetert, dus ook leefomgevingskwaliteit	Meer participatie in de samenleving Minder eenzaamheid	Minder werkloosheid Minder zorgkosten Meer vrijwilligerswerk

Stimuleren van fietsen en lopen

- Agenda fiets
- Koplopersgroep Fietsen, Lopen en Omgevingswet
- Platform Ruimte voor lopen

Zie websites
gezondeleefomgeving.nl
ruimtevoorlopen.nl

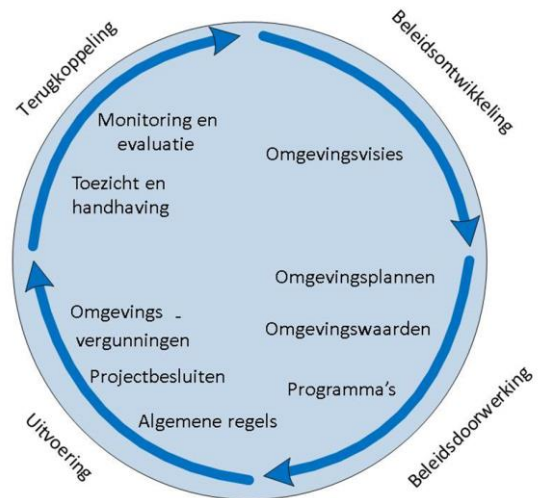

De Omgevingswet als kans

- Bereiken/in standhouden veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit als doel
- Meenemen gezondheid in omgevingsvisie, omgevingsplannen, omgevingswaarden

Artikel beweegvriendelijke omgeving en omgevingswet

Whitepaper Fietsen en Lopen: Goud in handen

Gezonde Leefomgeving

[AandeSlag](#)[Planfase](#)[Instrumenten](#)[In Beeld](#)[Praktijk](#)[Thema's](#)[Gezond Ontwerp](#)[Zoeken](#)[Home](#) > [Aan de Slag](#)

Aan de Slag

Aan de slag

Hoe ga je te werk voor een gezonde leefomgeving?

Aan de slag

Waarom aandacht voor gezondheid?

Wat wilt u bereiken?

Wie betreft u hierbij?

De Gids Gezonde Leefomgeving is bedoeld voor iedereen die aan de slag wil met het gezonder inrichten van de leefomgeving. Een gezonde leefomgeving beschermt en bevordert de gezondheid.

Bij gezondheidsbevordering gaat het bijvoorbeeld om het stimuleren van meer bewegen door een beter ingerichte openbare ruimte, met speelplekken, wandelroutes, etc. Of het bevorderen van het gebruik van de fiets en het openbaar vervoer. Maar ook om meer mogelijkheden voor ontmoeting om eenzaamheid tegen te gaan.

Gezondheidsbescherming is gericht op bijvoorbeeld het beperken van geluidsoverlast en verbeteren van de

Kernwaarden voor een gezonde leefomgeving

- Set van waarden voor een gezonde leefomgeving die idealiter in elk ruimtelijk plan aan de orde zouden kunnen komen.
- Woonomgeving, mobiliteit, gebouwen
Bijv. rookvrije omgeving, goede fiets-/ov verbindingsen, aangenaam binnenklimaat)
- Handvatten voor GGD professional
- 4 praatplaten:
 - Regio
 - Buurt 1: stedelijke omgeving
 - Buurt 2: dorp/buitenwijk stad
 - Woning(en)
- Zie ook www.ggdghorkennisnet.nl

Kernwaarden voor een Gezonde Leefomgeving - Buurt 1

Meer informatie & inspiratie

Kenniscentrumsport.nl

Handelingsperspectieven

- Gezondeleefomgeving.nl
- Loketgezondleven.nl
- Ggdghor.nl/thema/gezonde-en-veilige-leefomgeving/

Kaartbeelden & info

- VolksgezondheidenZorg.info
- AtlasLeefomgeving.nl
- Regiobeeld.nl

Inspiratie & achtergrond

- [Inspiratieboek Gezondheid en Ruimte](#)
- [De stad als gezonde habitat](#)
- [Magazine Gezond Ontwerp](#)

Dank voor uw aandacht- Vragen?

Contact: Hanneke.Kruize@rivm.nl

